

Proteger l'uman e la natira

La tecnologia da gens è ina materia complexa

■ (anr/ld) Sunter ina lunga e fitg cuntraversa debatta ha il cussegl naziunal decidì ier cun 119 cunter 62 vuschs d'entrar sin la nova lescha davart la tecnologia da gens sin il sector extrauman. Quai munta in cumpromiss tranter il scumond general e la libertad da far diever da la tecnologia da gens tenor princips economics. La gronda part da la Partida populara e dals Liberals ha cum batti la lescha cun il motiv ch'ella impedischia la perscrutaziun. Grazia al sustegn da la Partida cristiandemocrata e da la sanestra è il project – che ha già chattà il consentiment dal cussegl dals chantuns – vegnì spendrà.

La tecnologia da gens pudess esser in vair progress per l'avegnir. Ils perscrutaders vesan ina gronda schanza per pudair sviluppar meds e metodos per curar nauschas malsognas, fin ussa nuncurablas. La scienza crai schizunt da pudair meglierar cun questa tecnologia la situaziun d'alimentaziun mundiala. En vista a las grondas pussaivladads vuleschan perscrutaders ensemen cun l'industria farmaceutica promover questa tecnologia en Svizra.

Ina tecnologia cun ristgs nunenconuschents

Damai che questa scienza cuntogna dentant blers ristgs, fin uss anc betg enconuschents, vulan il cussegl federal ed il parlament formular ina nova lescha en favur da la protecciun da l'uman, dals animals e da la natira. Già fin uss existan prescripziuns da protecciun en la lescha davart la protecciun da l'ambient. En vista a la complexitad e sensibilitad ha il cussegl dals chantuns proponì da crear ina lescha speziala per la tecnologia da gens. I sa tracta da manipulaziuns en la genetica d'animals e da plantas, ma betg sin il sector uman. La costituziun federala scumonda en ses artitgel 119 lett. 2a tuts geners da clonar ed intervenziuns en il patrimoni genetic da cellas schermigliantas e d'embrios. Tar organisems transfurmads geneticamain è il material genetic manipulà da l'uman en ina moda e maniera che na capita betg en la natira.

Protecciun dal spazi da viver

La finamira da la lescha è la protecciun da l'uman e da l'ambient cunter la pe-

En la debatta davart la tecnologia da gens vai per chattar in cumpromiss tranter in scumond general ed ina libertad assoluta.

KEYSTONE

riclitaziun tras la tecnologia da gens, dentant senza engrevgiar la perscrutaziun pli che necessari. Plinavant vul la lescha era impedir l'engion dals products derivants da questa tecnologia. Il consument duai avair l'infurmaziun necessaria e pudair decider tranter products transfurmads sin fundament da la tecnologia da gens e tals senza midadas geneticas. La lescha vul era tegnair quint da la dignitad da la creatira e garantir la protecciun dal spazi da viver dals animals e da las plantas. La lescha definescha era la responsabladad per ils donns chaschunads da questa tecnologia. Tgi che vul far emprovas cun organisems transfurmads geneticamain sto avair ina lubientscha dal cussegl federal. Tenor il sboz da la lescha duain las organisaziuns purilas,

las uniuns dals consumers e las associaziuns per la protecciun da l'ambient disponer dal dretg da recurs.

En la debatta d'entrada dad ier ha *Heiner Studer* (evang./AG), il president da la cumissiun, punctuà ch'il sboz suttamess al cussegl naziunal saja ina buna basa da discussiun per in problem actual, dentant fitg complex e sensibel.

Controlla empè da scumonds

Pierre Triponez (pld/BE) propona da na entrar en la materia. Las propostas da la cumissiun muntian plitost in impediment per la perscrutaziun, empè da la controlla necessaria. Già oz stoppian products midads geneticamain vegnir marcads cleramain per ils consumers. El fa allusiun a l'iniziativa

per la protecciun genetica ch'il pievel ha refusà l'onn 1998. Cun questa refusa haja il pievel svizzer dà liber la via per ina tecnologia cun in grond avegnir. Oz disponia la Svizra d'ina posiziun excellenta en la tecnologia da la perscrutaziun da gens. Sche la Svizra impedischia la retschertga vegnian ils spezialists ad emigrar. Triponez è vegnì sustegnì da la dretga e da la lobbi da l'industria farmaceutica. Diversas votantas e divers votants han punctuà l'impurtanza da la perscrutaziun per nossa economia. L'industria vesia en questa tecnologia in grond potenzial da svilup. Per la dretga va era la responsabladad – imponida quasi totalmain al producent – sco quai ch'ella vegn postulada da la cumissiun – memia lunsch. Opposiziun hai era dà cunter il moratori da tschintg onns per cultivar en il liber plantas transfurmadas geneticamain.

Kathy Riklin (pcd/ZH) pretenda en num da la maioritad da la Partida cristiandemocrata (pcd) da respectar ils aspects etics. En vista als ristgs da la nova tecnologia dovri directives cleras per la perscrutaziun, era sin il sector extrauman. Era l'Uniun europeica haja formulà disposiziuns fitg restrictivas per la tecnologia da gens.

Hans Widmer (pss/LU) punctuescha che la lescha en discussiun lubeschia la perscrutaziun e plaيدا en num da la Partida socialdemocrata (pss) d'entrar en la materia.

Ina manipulaziun en il center da la vita

Per cusseglier federal *Moritz Leuenberger* lubescha la tecnologia da gens ina intervenziun en il center da la vita. Schizunt pitschnas midadas pon avair grondas influenzas en la chadaina da nutriment. Nus stuain perquai esser conscients dals privels potenzials e procurar per ina saiv da segirezza en la nova lescha. Cun sias propostas vul il cussegl federal extender la protecciun da la natira, promover il dialog tranter promoturs ed adversaris e reglar la responsabladad per donns eventuals, senza impedir la perscrutaziun.

Sunter ina debatta chargiada d'emoziuns e d'interess particulars ha il cussegl naziunal decidì cleramain d'entrar en la materia e ha refusà autras propostas.